



FORUM MNE

FORUM MLADI I NEFORMALNA EDUKACIJA

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ 2018

www.forum-mne.com



Ulica Bratstva i jedinstva 4
81000 Podgorica
Montenegro – Crna Gora

+382 (0) 20 602 710
montenegro@forum-mne.com
www.forum-mne.com

FORUM MLADI I NEFORMALNA EDUKACIJA

(Forum MNE, www.forum-mne.com) je aktivna u Crnoj Gori od 2002, prvo kao PRONI Institut za socijalnu edukaciju mladih, potom kao Forum Syd, a od 28. marta 2007. godine kao **Forum MNE**. Tada je, odlukom osnivačke skupštine **Foruma MNE** i odbora **Forum Syd** iz Švedske, prerastao u lokalnu organizaciju iz međunarodnog projekta. **Forum MNE** radi na polju razvoja lokalnih strategija za razvoj zajednica kroz neformalno obrazovanje i omladinski rad.

Od osnivanja, donator koji je podržavao najveći dio programa je **SIDA** – švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju. Od 2006. godine **Forum MNE** je ostvario saradnju sa velikim brojem međunarodnih i nacionalnih donatora kao što su **ERSTE fondacija, Evropska komisija, Fondacija braće Rokfeler, Savjet Evrope, Balkanski forum za demokratiju**, a istovremeno započeo proces umrežavanja kako na lokalnom, tako i nacionalnom i evropskom nivou.

Tokom 2018. godine, organizacija je zapošljavala sedam osoba, i imala mrežu od 384 omladinskih radnika i aktivista i 100 volontera, kao i dvije studentkinje sa Jönköping univerziteta iz Švedske, koje su bile na praksi u trajanju od 3 mjeseca. **Forum MNE** obavlja svoje djelatnosti u prostoru u Podgorici (na adresi Bratstva i jedinstva 4). Organizacijom upravlja odbor sastavljen od pet članova. Skupštinu organizacije čine predstavnici mladih ljudi/grupa mladih s kojima **Forum MNE** radi, partnerskih organizacija civilnog društva i državnih institucija.

Organizacija ima razvijena pravila i procedure o upravljanju ljudskim resursima, zaštiti djece, osiguranju kvaliteta omladinskog rada u zajednici, razvoju mreže volontera, organizovanju interkulturalnih obrazovnih razmjena mladih i volontera i organizovanju omladinskih kampova. **Forum MNE** ima jasne finansijske procedure i razvoj programa zasniva na participativno razvijenim dugoročnim strateškim planovima.

Vizija Foruma MNE je:

Pravedno i miroljubivo društvo čijem razvoju doprinose aktivni mladi građani.

Misija Foruma MNE je:

Forum MNE je organizacija koja ostvaruje svoju viziju pružajući podršku razvoju mladih ljudi u svjesne, odgovorne i aktivne pojedince i građane sposobne da prepoznaju, traže i ostvaruju svoja prava i doprinose razvoju miroljubivog i pravednog društva.

Mi razvijamo i sprovodimo programe i projekte koji promovišu: **neformalno obrazovanje, omladinski rad** u zajednici, **omladinski aktivizam**, vrijednosti EU i demokratiju, **dječja i ljudska prava** i **omladinsku politiku**. Trudimo se da svi naši programi doprinose održivom razvoju, a da naše poslovanje bude društveno odgovorno.

Forum MNE sprovodi sve programe u skladu sa svoja 3 strateška pravca:

- Zagovaranje i lobiranje za bolji položaj mladih;
- Priznavanje i prepoznavanje neformalnog obrazovanja;
- Jačanje međunarodne saradnje.

I to kroz sljedeće programe:

- ✓ **Omladinski rad** (omladinski klubovi, omladinski radnik, omladinski aktivista, volonterizam, programi omladinskog rada)
- ✓ **Javne politike** (strategije za mlade, zakon o mladima, zapošljavanje mladih, obrazovni program i obuke za nastavnike).
- ✓ **Održivi razvoj/socijalno preduzetništvo** (društvena i građanska odgovornost)

sadržaj

- 04** 1. UVODNA RIJEČ
- 05** 2. PROGRAMI FORUMA MNE
 - 05** 2.1. PROGRAM JAVNE POLITIKE
 - 07** 2.2 PROGRAM OMLADINSKI RAD
 - 16** 2.3 PROGRAM ODRŽIVI RAZVOJ/SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO
- 18** 3. OSTALE AKTIVNOSTI
- 19** 4. FINANSIJSKI PREGLED I PREGLED DONATORA - 2018. GODINA
- 20** 5. TIM FORUMA MNE



Elvira Hadžibegović Bubanja

Izvršna direktorka

elvira.hb@forum-mne.com

Dragi mladi ljudi, partneri, donatori, građani i građanke,

Pred vama se nalazi godišnji izvještaj Foruma MNE za 2018. godinu, našu šesnaestu godinu postojanja i rada.

2018. godina je bila godina noviteta u Forumu MNE. Imali smo to zadovoljstvo da testiramo nove modele učešća mladih i aktivnijeg uključivanja u život zajednice kroz sve crnogorske regije. Testiramo inovativne socijalne laboratorije. Povjerenja nam je koordinacija mreže organizacija civilnog društva na Zapadnom Balkanu u polju prevencije i suzbijanja nasilnog ekstremizma. Postali smo član Nacionalnog operativnog tima za praćenje implementacije strategije za suzbijanje nasilnog ekstremizma, što nam obezbjeđuje prostor za koordinaciju aktivnosti u polju prevencije, participaciju pri kreiranju novih politika i rad na izgradnji povjerenja civilnog sektora i instucija sistema.

Takođe smo, na veliko zadovoljstvo sprovodili i neke od naših dobro poznatih programa kao što su interkulturalne razmjene, podrške organizacijama za mlade i program održivog razvoja. Naša I generacija *Omladinskih Aktivista* je uspješno završila program obrazovanja.

Poželimo im uspješne karijere u polju omladinskog rada Crne Gore !

Veliku zahvalnost, kao i svake godine, dugujemo mladim ljudima koji su nam ukazali povjerenje i čast da budemo dio njihovog razvojnog puta. Hvala vam!

Željela bih takođe da istaknem da je Forum MNE organizacija otvorenog tipa, pa ste tako više nego dobrodošli da nas posjetite, pišete i podijelite sa nama svoju viziju našeg društva koje u potpunosti odgovara na potrebe mladih ljudi i pruža im neophodnu podršku na njihovom putu ličnog i socijalnog rasta i razvoja.

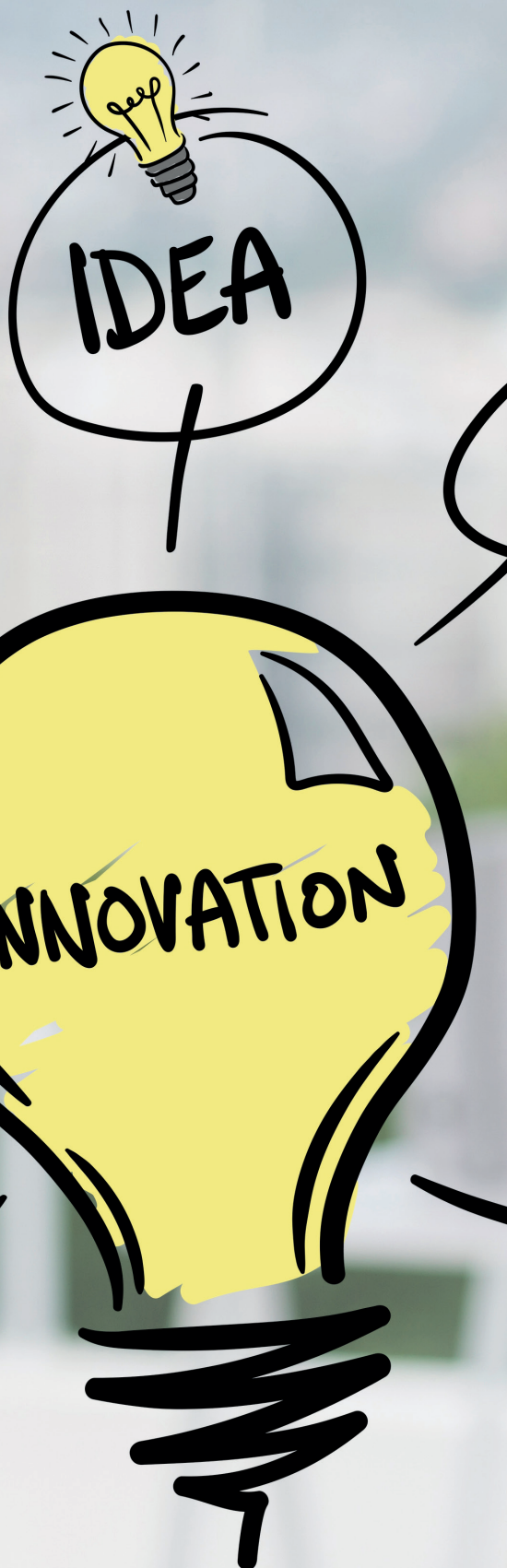
Zaključila bih da smo još uvijek daleko od zadovoljavanja minimuma potreba naših mladih ljudi u Crnoj Gori, smatram da se krećemo u pravom smjeru ali i da možemo mnogo više i bolje.

Srdačno,

Elvira

2. PROGRAMI FORUMA MNE

2.1. PROGRAM JAVNE POLITIKE



Cilj programa javne politike je da doprinese razvoju omladinske politike i utiče da obrazovna politika ponudi djeci i mladima vještine koje će im koristiti u svakodnevnom životu i pomoći im da postanu konkurentni na tržištu rada. I tokom 2018. godine, Forum MNE je aktivno radio na razvoju projekata u sklopu programa javne politike, a u skladu sa vizijom svoje organizacije tj. razvijao i implementirao prvenstveno projekte koji se odnose na mlade i obrazovanje.

Kada je u pitanju učešće u radnim grupama, tokom 2018. godine Forum MNE je bio dio radne grupe (RG) za izradu Predloga Zakona o mladima. Kako u samoj RG nije bilo moguće postići saglasnost o samom tekstu predloga zakona i pojedinih zakonskih rješenja, Forum MNE je tokom trajanja javne rasprave o Predlogu Zakona o mladima organizovao i sproveo širok krug konsultacija sa drugim akterima iz civilnog sektora i mladima, kroz organizovanje javnih događaja, sastanaka, direktnu komunikaciju, prikupljanje komentara, kampanju na društvenim mrežama (#ReagujNaZakonOMladima). Nakon javne rasprave, a na osnovu pristiglih komentara Ministarstvo sporta revidiralo je tekst Predloga Zakona o mladima.

Osim toga, a u okviru programa javne politike, Forum MNE je tokom izvještajne godine radio u okviru nekoliko polja: kreiranje akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije za mlade, a Forum MNE je član Nacionalnog međuresornog operativnog tima za praćenje sprovođenja Akcionog plana za implementaciju Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016 – 2018. godine.

2.1.1. ZAJEDNICE NA PRVOM MJESTU: POKRETANJE HUB-A ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA (OCD) KOJI ĆE SE BAVITI PITANJEM NASILNOG EKSTREMIZMA – OD PREVENCIJE DO REINTEGRACIJE

Početak marta 2018. godine Forum MNE je u saradnji sa pet organizacija civilnog društva (OCD) iz regiona pokrenuo trogodišnji program Zajednice na prvom mjestu: Pokretanje hub-a OCD koji će se baviti pitanjem nasilnog ekstremizma – od prevencije do reintegracije.

Cilj programa je da osnaži OCD, koje djeluju u oblasti prevencije i suzbijanja nasilnog ekstremizma (P/SNE), uključujući i one koje se bave pitanjima i pravima specifičnih ciljnih grupa (mladi, žene, vjerske organizacije...), na Zapadnom Balkanu i omogući im da postanu efikasni i odgovorni društveni akteri koji kroz svoje programe i projekte mogu uticati na procese izrade politika i donošenja odluka u vezi sa P/SNE u regionu.

Glavne komponente programa: 1) Mapiranje OCD u regionu koje djeluju u oblasti P/SNE; 2) Identifikacija, kreiranje i sprovođenje specifičnih programa za izgradnju kapaciteta OCD u oblasti razvoja programa i politika vezanih za P/SNE; 3) Pokretanje online hub-a organizacija civilnog društva; 4) Umrežavanje na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou; 5) Kreiranje i sprovođenje programa malih grantova.

Tokom 2018. godine fokus projekta je bio na jačanju kapaciteta konzorcijuma, uspostavljanja partnerstva sa relevantnim akterima na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, kao i sprovođenju istraživanja o OCD, formalnim i neformalnim grupama, vjerskim organizacijama, koje sprovode aktivnosti od značaja za P/SNE u Crnoj Gori i regionu. Istraživanje je sprovedeno po jedinstvenoj metodologiji u svih šest zemalja Zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo, Sjeverna Makedonija, Srbija). Rezultati istraživanja poslužili su kao osnova za izradu sedam izvještaja (šest nacionalnih i jedan regionalni), koji pružaju pregled izazova i mogućnosti ključnih aktera u P/SNE na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou.

U 2018. godini održana su i dva regionalna sastanka članica konzorcijuma, jedan u Podgorici, a drugi u Tirani.

Forum MNE ovaj program sprovodi u partnerstvu sa Centrom za pravne građanske inicijative (Albanija), organizacijom Nada i domovi za djecu (Bosna i Hercegovina), Partnerima Kosova – Centrom za upravljanje konfliktima (Kosovo), Centrom za zajedničku osnovu (Sjeverna Makedonija) i Kulturni centrom DamaD (Srbija).

Saradnici na projektu u Crnoj Gori su Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo vanjskih poslova.

Projekat se realizuje uz finansijsku podršku Evropske unije, Balkanskog fonda za demokratiju, projekta Njemačkog Maršalovog fonda SAD i Ministarstva javne uprave Crne Gore.



2.2 PROGRAM *OMLADINSKI RAD*

Forum MNE smatra da omladinski rad obuhvata aktivnosti i programe zasnovane na metodama i principima neformalnog obrazovanja sa ciljem da potpomogne razvoj mladih ljudi u svjesne, odgovorne i aktivne članove zajednice radeći na stvaranju uslova za ostvarivanje njihovih punih potencijala.

Takođe, omladinski rad koji **Forum MNE** sprovodi u Crnoj Gori zasnovan je na istraživanjima potreba mladih realizovanih u saradnji sa ostalim organizacijama, institucijama i službama koje mogu pomoći u identifikaciji potreba i problema mladih, kao i u iznalaženju mogućih rješenja.

Ovaj program se sprovodi kroz sljedeća polja i projekte: **otvaranje i podrška otvaranju omladinskih klubova, prepoznavanje profesije omladinski radnik/ca, zanimanje omladinski aktivista, volonterizam, obrazovne razmjene za mlade i od 2015. godine prevencija nasilnog ekstremizma kod mladih ljudi.**

2.2.1 SERVISNO UČENJE

Realizacija projekta "Servisno učenje" počela je u drugoj polovini 2017. godine. Cilj projekta je da doprinese uvođenju koncepta servisnog učenja u obrazovni sistem Crne Gore. Servisno učenje je način učenja koji doprinosi boljem usvajanju znanja iz oblasti uključenih u nastavni plan, ali istovremeno pomaže razvoju lokalne zajednice. Kroz servisno učenje mladi ljudi imaju priliku da na konkretan način primijene

znanje stečeno kroz formalno obrazovanje i da razvijajući sopstvene ideje, doprinesu jačanju svojih kapaciteta. Partneri na ovom projektu su Ministarstvo sporta Vlade Crne Gore, Fakultet političkih nauka Univerziteta Crne Gore i Fakultet vizuelnih umjetnosti Univerziteta Mediteran.

U okviru ovog projekta, a u toku 2017. godine kreiran je akcioni plan, odabrani su mentori i odabrano je po 15 učesnika sa dva crnogorska fakulteta i 25 srednjoškolaca. U decembru iste godine realizovane su dvije obuke, jedna za studente, a druga za srednjoškolce.

Na ovim obukama, studenti i srednjoškolci su imali priliku da se upoznaju sa osnovama servisnog učenja. Stekli su znanja o tome kako ovaj koncept može biti primijenjen u njihovoj oblasti obrazovanja, a da istovremeno doprinese



rješavanju određenog društvenog problema. Poseban dio obuka odnosio se na metode istraživanja, pa su učesnici do sljedeće trodnevne obuke identifikovali devet zajednica sa devet specifičnih potreba.

U 2018. godini, održan je još jedan blok radionica za studente i srednjoškolce. Tokom 3 dana, učesnici su predstavili nalaze istraživanja, a osim nalaza govorili su i o metodologijama koje su koristili tokom istraživanja i o preporukama. Istraživanja su radili sa srednjoškolcima, sa pripadnicima romske populacije, azilantima, korisnicima psihoaktivnih supstanci i stanovnicima dvije mjesne zajednice u Podgorici. Dio obuka bio je posvećen razvoju detaljnog plana aktivnosti u zajednici, koji podrazumijeva: razvoj ciljeva i podciljeva, aktivnosti, definisanje indikatora uspjeha, razvoj plana monitoringa i evaluacije, izrada budžeta. Na kraju ovog bloka obuka imali smo 9 projekata spremnih za realizaciju. Pregled realizovanih projekata se nalazi u Tabeli 1.

Tabela 1:

Redni broj	Naziv projekta	Cilj projekta	Postignuti rezultati
1	Informisanje i saradnja	Podstaci mlade iz JU Gimnazije „Slobodan Škerović“ i Gimnazije „Petar I Petrović Njegoš“ na veći angažman u vannastavnim aktivnostima i poboljšati saradnju pomenute dvije škole kroz zajedničke aktivnosti.	Organizovane 2 info sesije i radionice koje su se ticale opšte informisanosti i mobilnosti mladih. Pokrenuta je i instagram stranica pod nazivom „informatore mladih“
2	Prevenција narkomanije kod maloljetnih osoba	Podizanje svijesti o temama koje se tiču ranog konzumiranja psihoaktivnih supstanci.	Uspostavljena je komunikacija sa bivšim korisnikom psihoaktivnih supstanci, pripremljen audio snimak koji se ticao ispovijesti bivšeg korisnika. Audio zapis je reprodukovan u sklopu 2 radionice.
3	Problem dječijeg prosjačenja u romskoj zajednici	Podizanje svijesti okoline o samoj temi prosjačenja	Organizovana izložba pod nazivom „Iz drugog ugla“
4	Ovo je naš dom	Cilj projekta je veća inkluzija azilanata koji su odlučili da ostanu u Crnoj Gori i kvalitetnije provođenje slobodnog vremena.	Realizovane edukativne radionice čiji je cilj bio da se djeca upoznaju sa našim jezikom, pravopisom i kulturom. Sastanci sa nastavnicima u osnovnim školama koju djeca pohađaju, na kojima se razgovaralo o uključivanju djece u vannastavne aktivnosti i na taj način bi se doprinijelo većoj socijalizaciji djece sa vršnjacima. Organizovano je veče Kube i Jemena, gdje je predstavljena kultura tog naroda.

5

Njegovimo zajedništvo u učionici

Cilj ovog projekta jeste jačanje kohezije i jednakosti među osnovcima.

Realizovane radionice za 2 odjeljenja JU Osnovne škole „Sutjeska“. Teme koje su obrađivane su timski duh i poštovanje različitosti u učionici. Mladi su kreirali i smjernice za nastavnike sa primjerima aktivnosti koje bi doprinijele jačanju kohezije među učenicima

6

Uređenje igrališta

Cilj projekta je spoznaja glavnih potreba odabrane ciljne grupe, a rezultati istraživanja su pokazali nedostatak uređenog prostora za provođenje slobodnog vremena i nedostatak vannastavnih aktivnosti.

Opremljeno igralište i obezbijedena sportska oprema na Koniku.
Realizovane kreativne radionice.

7

Saobraćaj

Cilj projekta je da se pokrene kampanja koja bi skrenula pažnju vozačima da ne koriste mobilne uređaje tokom vožnje, i da povedu više računa o pješačkim prelazima.

Dizajnirane naljepnice i flajeri sa upečatljivom porukom i distribucija istih.

8

Kulturne potrebe mladih

Povećanje informisanosti mladih o kulturnim sadržajima mladih i kreiranje modela za njihovu bolju pristupačnost mladima.

Realizovani sastanci sa predstavnicima Crnogorskog narodnog pozorišta na kojima je sklopljen dogovor da svakog mjeseca poklone određen broj karata i da svakog mjeseca to bude različita škola.

Organizovano je i večer besjeda koje je okupilo veliki broj mladih.

9

Otvaranje prostora za mlade u JU Školi za srednje i više stručno obrazovanje „Sergije Stanić“

Osnivanje Informativnog kluba koji će do kraja školske godine ostvariti saradnju između nevladinih organizacija i škola i u nastavku povezivati iste.

Otvoren je i opremljen klub za učenike škole, a uspostavljena je i saradnja sa upravom škole. U okviru kluba nastavljeno je sprovođenje aktivnosti koje doprinose tome da mladi aktivnije djeluju u zajednici, da prepoznaju problem, zatim kreiraju modele za rješavanje istih.

Projekat je završen Festivalom uspjeha, na kojem je prikazan i kratak film koji je ispratio cjelokupni projekat. Film možete pogledati na zvaničnom [youtube](#) kanalu.



2.2.2 INTERKULTURALNA OBRAZOVNA RAZMJENA U PESTALOZZI DJEČIJEM SELU U ŠVAJCARSKOJ

Forum MNE je u 2018. godini realizovao drugu interkulturalnu obrazovnu razmjenu uz podršku Pestalozzi Dječije Fondacije i Ministarstva sporta. Partneri ovoga puta su bile škole iz Rožaja, JU Srednja stručna škola i JU Gimnazija „30. septembar“.

Riječ je o obrazovnoj razmjeni, pa su mladi iz Rožaja tokom dvije nedelje imali priliku da kroz zanimljive aktivnosti saznaju više o interkulturalnoj edukaciji, dječijim pravima, nenasilnoj komunikaciji, kao i antidiskriminaciji, građanskoj hrabrosti, identitetu i sličnim temama koje su ih osnažile da postanu aktivni članovi našeg društva. Osim toga, dio radionica, kao i slobodno vrijeme su provodili sa učesnicima iz Albanije i Makedonije. Time je stvoren prostor za interkulturalni dijalog, a mladi su imali priliku da predstave kulturu, običaje i tradiciju Crne Gore, kao i da se upoznaju sa kulturama drugih. Tokom vikenda bili su u prilici da posjete Ciri, Sankt Galen, Lucern, Santis, Rajnine vodopade i Šafhauzen.

Razmjena je realizovana u periodu od 22.11. - 06.12.2018. godine, a djeca su bila smještena u Dječijem selu u Trogeni.

Po povratku iz Trogena, učesnici razmjene su sproveli niz akcija u zajednici humanitarnog karaktera, kao i edukativne radionice za svoje vršnjake. Projekat je završen događajem u Centru za kulturu opštine Rožaje, na kojem su prisustvovali supervizori obrazovne razmjene, predstavnici škola, roditelji i učenici iz pomenute dvije škole.

2.2.3 MOJ GRAD – MOJA STVAR

Glavni cilj projekta *Moj grad - moja stvar* bio je povećanje učešća mladih u procesu donošenja odluka na lokalnom nivou i razvijanje novih oblika dijaloga između mladih i lokalnih samouprava.

U sklopu projekta realizovano je 10 radionica u 5 crnogorskih opština: Podgorici, Kolašinu, Baru, Beranama i Nikšiću, a u sklopu kojih su se mladi upoznali sa mehanizmima koji su im na raspolaganju kada se radi o učestvovanju u promjenama u svojim opštinama i na taj način im je data polazna osnova za efektanu artikulaciju njihovih interesa i potreba. Upoznati su sa procesima konsultovanja pri donošenju zakonskih i strateških dokumenata, sa obavezama Vlade i lokalnih samouprava u ovim procesima, ali i sa pravima građana, na koji način se mogu uključiti u proces, gdje mogu naći relevantne informacije i slično. Mladi su se upoznali sa osnovnim modelima izražavanja svojih potreba, nezadovoljstava, sugestija i ideja na lokalnom nivou.

Nakon radionica mladi iz Podgorice, Nikšića i Kolašina su prisustvovali sastancima sa predstavnicima lokalne samouprave. Ovom aktivnošću ostvaren je dijalog između mladih i predstavnika njihovih opština i na ovaj način mladi su direktno mogli da pohvale rad, ali i da razgovaraju o problemima sa kojima se susrijeću u svom gradu, predstave im svoje potrebe, kao i ideje za dalji razvoj. Tokom posjeta mladi su se upoznali sa načinom funkcionisanja svojih opština, na koji način oni kao građani mogu da podnesu inicijativu, kako pravilno da napišu i adresiraju dopise upućene lokalnoj samoupravi, kako da kreiraju peticiju. Tokom ovog projekta, donosioci odluka iz 3 opštine su imali priliku da se upoznaju sa problemima i mišljenjima svojih građana, a preuzeli su i odgovornost za rješavanje nekih pitanja.

U sklopu projekta izrađen je priručnik koji sadrži informacije o mogućnostima učešća mladih u procesu donošenja odluka na nacionalnom i lokalnom nivou, kao i primjeri dobre prakse u oblasti participacije mladih. Priručnik se nalazi na sajtu [ForumMNE](http://ForumMNE.com).



2.2.4 OTPORNOST MLADIH PREMA RADIKALNIM I EKSTREMNIM PONAŠANJIMA



Otpornost mladih prema radikalnim i ekstremnim ponašanjima je projekat koji je Forum MNE realizovao u partnerstvu sa organizacijama iz 6 zemalja Zapadnog balkana: DamaD-Srbija, PRONI Centar za omladinski rad-Bosna i Hercegovina, Institut za demokratiju i medijaciju -Albanija, FIQ Forum za građanske inicijative - Kosovo i SEGA, Koalicija omladinskih organizacija - Makedonija. Finansijski je podržan od strane Balkanskog fonda za demokratiju, projekat Njemačkog Maršal fonda SAD.

Nakon pripreme faze, od 15-16. februara 2018. godine Forum MNE je organizovao dvodnevnu konferenciju „Omladinski rad u borbi protiv nasilnog ekstremizma“. Događaj je okupio 70 predstavnika iz šest zemalja iz regiona, iz redova civilnog društva, organa reda i institucija nacionalnog i lokalnog nivoa. U toku konferencije, učesnici su imali priliku da tokom panel diskusija i radionica razmijene znanja i iskustva koja se tiču prevencije i suzbijanja nasilnog ekstremizma (P/SNE). Razgovaralo se o pokretačima nasilnog ekstremizma i šta društvo može učiniti da do njegovog razvoja ne dođe. Predstavnici akademske zajednice istakli su važnost angažovanja većeg broja disciplina u borbi protiv ovog problema, a ono sa čime su se svi složili jeste da napori za prevenciju i suzbijanje nasilnog ekstremizma zahtijevaju pristup cjelokupnog društva. Dio konferencije bio je posvećen i ulozi omladinskog rada u borbi protiv nasilnog ekstremizma i ulozi koju organizacije civilnog društva, a posebno omladinski radnici imaju u ovom procesu.

Učesnici su radili na preporukama u 3 tematske grupe koje su se odnosile na nivou Vlade, međunarodnih aktera i na nivou mladih i civilnog društva. Preporuke su kasnije promovisane u svih 6 zemalja kroz online kampanju. Svaka kampanja je razvijana na osnovu potreba zemlje. Kampanja Foruma MNE bila je fokusirana na promociju preporuka za međunarodne aktere, koji su aktivni u regionu Zapadnog balkana, a tiču se tema P/SNE. Na jednodnevnom događaju preporuke su predstavljene i timu Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO), a možete ih pogledati na sajtu [Forum MNE](#)

Cilj projekta „MNE stoji uz RYCO“ je osnaživanje i razvoj kapaciteta mladih ljudi i potencijalnih aplikanata programa RYCO za kvalitetno korišćenje i sprovođenje projekata radi iznalaženja dugoročnijeg i kvalitetnijeg rješenja za probleme na koje nailaze današnji mladi ljudi u Crnoj Gori i regionu. Projekat je obuhvatio mlade ljude iz različitih djelova Crne Gore, strukture mladih, institucije, predstavnike civilnog sektora i opštinske referente za mlade.

U 2018. godini realizovana su dva okrugla stola i to u Bijelom Polju (11.04.2018.) i Budvi (13.04.2018.), na kojima je bilo riječi o prvom otvorenom pozivu za projekte Regionalne kancelarije za saradnju mladih pod nazivom „Better region starts with you(th)“ koji je bio namijenjen srednjim školama i nevladinim organizacijama u zemljama Zapadnog Balkana (Crna Gora, Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Kosovo i Srbija) i njegovim karakteristikama, kao i o važnosti Berlinskog procesa, EU integracija, pomirenja i saradnje mladih na teritoriji navedenih zemalja. Događaju su prisustvovali predstavnici civilnog sektora i mladih ljudi, kao i srednjih škola i lokalnih Kancelarija za mlade u opštinama Bijelo Polje i Budva.

U sklopu projekta održan je forum pod nazivom „RYCO i mladi, šta dalje“? Ovaj forum okupio je 65 predstavnika mladih, omladinskih struktura, institucija, saradnika i partnera, polaznika treninga i druge zainteresovane pojedince.

Bio je koncipiran u dvije cjeline i to: informativni i radni dio koji je bio fokusiran na davanje preporuka za dalji rad RYCO i finalnih preporuka za priručnik interkulturalnih obrazovnih razmjena. U tom periodu, u toku je bila izrada prvog Strateškog plana Regionalne kancelarije, pa su učesnici imali priliku da daju komentare i preporuke i na taj način su doprinijeli izradi istog.

Projekat je realizovan u saradnji sa lokalnom RYCO kancelarijom u Crnoj Gori i Direktoratom za mlade Ministarstva sporta, a uz podršku Misije OEBS u Crnoj Gori i Ministarstva finansija Crne Gore.

2.2.5 FORUM MNE STOJI UZ RYCO



2.2.6 PODIJELJENA PROŠLOST ZAJEDNIČKA BUDUĆNOST

Aktivnosti projekta *Podijeljena prošlost zajednička budućnost*, koji se sprovodi u sedam zemalja Zapadnog Balkana i Turske, kao i u Sloveniji, Hrvatskoj i Austriji, nastavljene su i tokom 2018. godine. Godina je započeta kampanjom pod nazivom Spajamo lijepe priče. Kampanjom je podržana inicijativa *Sat za planetu*, koja se tradicionalno održava u cilju skretanja pažnje na važnost očuvanja životne sredine. S obzirom na to da se projekat bavi podsticanjem saradnje između zemalja u regionu i stavljanjem fokusa na sve one stvari koje nas povezuju, ovaj događaj je održan u cilju skretanja pažnje na važnost očuvanja životne sredine. Zemlje Zapadnog Balkana mogu i moraju zajedničkim snagama djelovati u pravcu zaštite životne sredine. Kampanja je realizovana na gradskom trgu, gdje se okupilo više stotina mladih ljudi koji su ispisivali poruke mira. Kampanja je održana 24. marta, u saradnji sa dvije organizacije Biciklo.me i Green Home.

U martu, a u sklopu ovog projekta, su takođe organizovane dvije Nacionalne laboratorije za društvene inovacije. Riječ je o radionicama koje su se bavile društvenim izazovima na putu ka regionalnom pomirenju i predstavljale su početak procesa kreiranja inovativnih alata za postizanje mira.

Učesnici su bili iz sektora javne uprave, civilnog sektora, mladih, biznisa i sektora preduzetništva, medija i obrazovanja. Učesnici su se na radionicama bavili temom regionalnog pomirenja i saradnje, a iz ugla razvoja inovativnih alata i proizvoda. Na radionicama je bilo prisutno preko 80 učesnika.

U sklopu regionalnog projekta "Podijeljena prošlost - zajednička budućnost" izrađen je Izvještaj o rezultatima kvalitativnog istraživanja o procesu pomirenja na Zapadnom Balkanu i Turskoj. Kvalitativna istraživanja sprovedena su u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Srbiji, Kosovu, Makedoniji, Albaniji i Turskoj.

Predmet istraživanja obuhvatio je stavove i mišljenja građana, predstavnika javnog, privatnog i civilnog sektora o izgradnji mira i procesu pomirenja te ulozi civilnog sektora u tim procesima u navedenim zemljama. U skladu sa opštim ciljevima projekta, cilj





empirijskog istraživanja je utvrditi mišljenja i stavove predstavnika četiri sektora o izgradnji mira i procesu pomirenja u sedam zemalja. Istraživačka pitanja na koja se pokušao naći odgovor bila su:

1.) Kakva je priroda odnosa učesnika istraživanja prema procesu pomirenja i njegovom napretku u specifičnoj zemlji i regionu?

2) Kako učesnici istraživanja ocjenjuju i percipiraju ulogu civilnog društva u procesu pomirenja i izgradnji mira u specifičnoj zemlji i regionu?

Istraživanje se jednim dijelom fokusiralo i na percepciju ideje o uspostavljanju međusektorske saradnje.

Istraživanje je sprovedeno od aprila do novembra 2016. godine, a sastoji se od dva dijela. Prvim dijelom istraživanja prikupljeni su sekundarni podaci u cilju analize postojećeg stanja u svakoj pojedinoj zemlji analizirajući važeće strategije i politike koji se bave procesom pomirenja i koje opisuju formalne političke ciljeve u području mira i pomirenja. Drugi dio istraživanja bio je usmjeren na ispitivanje mišljenja i stavova predstavnika četiri sektora o izgradnji mira i procesu pomirenja u svakoj zemlji Zapadnog Balkana i Turske. Pritom, ovaj se istraživački dio temelji na nalazima fokus grupa koje su sprovedene sa predstavnicima četiri sektora (privatni,

javni, civilni sektori i građani) u sedam država.

U aprilu mjesecu 2018. godine, Forum MNE je predstavio ovo istraživanje u Bijelom Polju i Budvi. Ovi događaji okupili su predstavnike lokalnih samouprava, medija, civilnog društva, institucija obrazovanja i mladih. Zajednička ocjena svih učesnika je da je potrebno raditi više na obrazovanju i da mladi ljudi moraju biti suočeni sa istorijskim činjenicama, a ne sa pojedinačnim interpretacijama. Pokrenuto je i pitanje uloge koju mediji imaju u ovom procesu i pitanje njihove odgovornosti. Takođe, prisutni su izrazili zabrinutost da su naša društva i dalje pod uticajem predrasuda i konzervativnih vrijednosti koje sprječavaju dalji razvoj svijesti i bolju inter-religijsku i inter-nacionalnu saradnju.

Izveštaj za Crnu Goru se nalazi na zvaničnom sajtu [Foruma MNE](#), a na sajtu možete pronaći i cjelokupno istraživanje iz pomenutih zemalja.

Tokom 2018. godine objavljen je i poziv za dodjelu malih grantova.

Ovaj projekat je počeo sa realizacijom u januaru 2016. godine, a realizuje ga 18 partnera kroz projektni konzorcijum koji uključuje nevladine organizacije, istraživačke institute, fondacije, resursne centre, Erasmus NA, te 13 pridruženih poslovnih partnera.



2.3 PROGRAM ODRŽIVI RAZVOJ/SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO

Održivi razvoj kao ideja razvoja koji zadovoljava sadašnje potrebe, ali koji uzima u obzir i potrebe budućih generacija, jedan je od ključnih principa kojim se rukovodi organizacija Forum MNE. Doprinos konceptu održivog razvoja i društvene odgovornosti, Forum MNE promoviše kroz brojne akcije koje zagovaraju učešće građana na volonterskoj osnovi i doprinos zajednici kroz različite segmente društvenog angažmana. Forum MNE radi na razvoju svijesti pojedinaca i kolektiva o posljedicama odluka i ponašanja na društveno i prirodno okruženje.

Organizacija ima sopstvene regulatorne mehanizme koji su u skladu sa nacionalnim i međunarodnim propisima kada je riječ o pitanjima radnih prava, ljudskih prava, zdravlja i bezbjednosti, te zaštiti životne sredine, borbe protiv devijantnih društvenih pojava, kao i o dobrovoljnim inicijativama kojima se podržavaju projekti lokalne i šire društvene zajednice. Organizacija vjeruje da se kvalitetne socijalne, ali i politike koje se tiču ostalih segmenata društva, mogu dobiti samo ako u njihovom kreiranju učestvuje cjelokupna zajednica. Svi građani trebaju biti upoznati sa pravom da u skladu sa svojim mogućnostima daju doprinos u izgradnji socijalno odgovorne, ali i ekonomski održive države.

Forum MNE je jedna od organizacija članica mreže Društveno odgovornih preduzeća u Crnoj Gori (DOP) u sklopu koje od 2013. godine učestvuje aktivno u sprovođenju strategije održivog razvoja kroz aktivnosti mreže. Jedna od kontinuiranih aktivnosti je prikupljanje i reciklaža kancelarijskog i novinskog papira. Organizacija aktivno učestvuje u realizaciji Milenijumskih razvojnih ciljeva, u prvi plan stavljajući učešće mladih ljudi i stvaranje uslova za iskazivanje njihovih punih potencijala, te realizaciju seta mjera i aktivnosti usmjerenih na smanjenje nezaposlenosti mladih.

2.3.1. OBRAZOVNI RADNI KAMP



Forum MNE je u periodu od 18-24. juna realizovao omladinski radni kamp za 28 mladih ljudi iz Podgorice, Cetinja, Nikšića, Rožaja, Kolašina i Berana. Neki od ciljeva kampa bili su podsticanje mladih na aktivizam, rad na vještinama komunikacije, razrješanju konflikta, a akcenat je stavljen i na timski rad, sticanje radnih navika, brigu o prirodi.

Aktivnosti kampa su se sastojale iz 3 dijela: radni doprinos zajednici, edukativne radionice i kreativno-zabavni dio.

Tokom boravka na kampu učesnici su se saživjeli sa prirodom, uređivali su područje kamp zone, učili su o tehnici vitraža, a svakodnevno su učestvovali na interaktivnim edukativnim radionicama na kojima se osim tema koje su se odnosile na timski rad, razgovaralo o identitetu, različitostima, diskriminaciji, razrješanju konflikta i participaciji mladih. Tokom kampa učesnici su radili na poboljšanju komunikacionih vještina kroz debatu.

Slobodno vrijeme su provodili bez telefona, uz logorsku vatru, muziku, a dio dana je bio posvećen sportskim aktivnostima.

Nakon kampa, neki od učesnika su bili i dio projekta Seanema Film Festival, gdje je Forum MNE bio partnerska organizacija. Ovaj festival između ostalog imao je i edukativni karakter u sklopu kojeg su uzeli učešće polaznici kampa, a cilj festivala je podsticanje kritičkog mišljenja u Crnoj Gori kod mladih. Tema festivala u 2018. godini bila je multikulturalizam. Mladi su prošli kroz set radionica u sklopu Škole malog filma i Kritičkog kampa, a snimili su i kratkometražni film, koji možete pogledati na zvaničnom youtube kanalu [Foruma MNE](#).

Nakon svih ovih aktivnosti, prateći veliku zainteresovanost i motivisanost mladih koji su bili učesnici omladinskog radnog kampa, Forum MNE je okupio sve učesnike i kreirana je ideja o osnivanju novog tijela Foruma MNE pod nazivom Mladi savjetnici. Organizovan je jednodnevni događaj na kojem su Mladi savjetnici uz podršku tima Foruma MNE razvili deklaraciju.

Nakon kreiranja deklaracije, krajem 2018. godine organizovana je akcija sadnje na mjestu održavanja kampa. U sklopu akcije zasađeno je 85 sadnica. Nakon akcije sadnje, svi učesnici su potpisali Deklaraciju mladih savjetnika i time zvanično postali Mladi savjetnici Foruma MNE.

Sve ove aktivnosti finansijski su podržane od strane Fondacije braće Rokfeler.

U 2018. godini Forum MNE je bio dio kampanje Let's do it Montenegro čiji je cilj povećanje razumijevanja pojedinaca vezano za učešće u rješavanju problema u zajednici, uključujući izazov unaprjeđenja životne sredine i zaustavljanja stvaranja divljih deponija u bilo kom dijelu Crne Gore. Volonteri i tim foruma MNE su čistili prostor park šume Zlatica.

3. OSTALE AKTIVNOSTI

Tokom 2018. godine Forum MNE je realizovao i/ili bio učesnik/partner u nizu drugih aktivnosti kao što su:

3.1. Podrška realizaciji aktivnosti KulturKontakta u Crnoj Gori

Forum MNE je i tokom 2018. godine nastavio saradnju i pružao tehničku podršku prilikom realizacije obuka za predstavnike srednjih stručnih škola, a u sklopu programa koji je realizovao KulturKontakt iz Austrije. U pitanju su dva projekta i to "Poboljšanje saradnje između škole i privrede" unutar kojeg je razvijen Priručnik za organizatore praktične nastave, drugi projekat je „Podrška inkluziji u stručnom obrazovanju“ gdje su predstavnici škola imali priliku da saznaju više o Izradi individualnog razvojnog obrazovnog plana (IROP) i Izradi individualnog tranzicionog plana (ITP).

3.2. Podrška realizaciji projektnih aktivnosti koje se odnose na razvoj internet platforme za profesore srednjih stručnih škola u Crnoj Gori

Predstavnici stručnog obrazovanja i obuke (VET) i Ministarstva prosvjete započeli su realizaciju projekta namijenjenog umrežavanju strukovnih nastavnika. Projekat je imao za cilj da uspostavi zajedničku platformu koja će se koristiti kao mjesto za razmjenu nastavnih materijala, resursa, ideja i iskustva kao i za stvaranje zajedničkih dokumenata (materijala za učenje, nastavnih planova i programa, testova itd). Obukama su prisustvovali nastavnici iz 3 zanimanja (elektrotehnike, mašinstva i turizma).

Projekat je podržan od strane Evropske fondacije za obuku (ETF).

Forum MNE je organizacija koja konstantno radi na usavršavanju svog tima, pa su tokom 2018. zaposleni Foruma MNE uzeli učešće na mnogim treninzima i konferencijama. Neki od njih su:

3.3. Andragoško osposobljavanje kadra koji radi u obrazovanju odraslih

Dio tima Foruma MNE je prošao sertifikovanu obuku pod nazivom Andragoško osposobljavanje kadra koji radi u obrazovanju odraslih. Program sprovodi Centar za stručno obrazovanje.

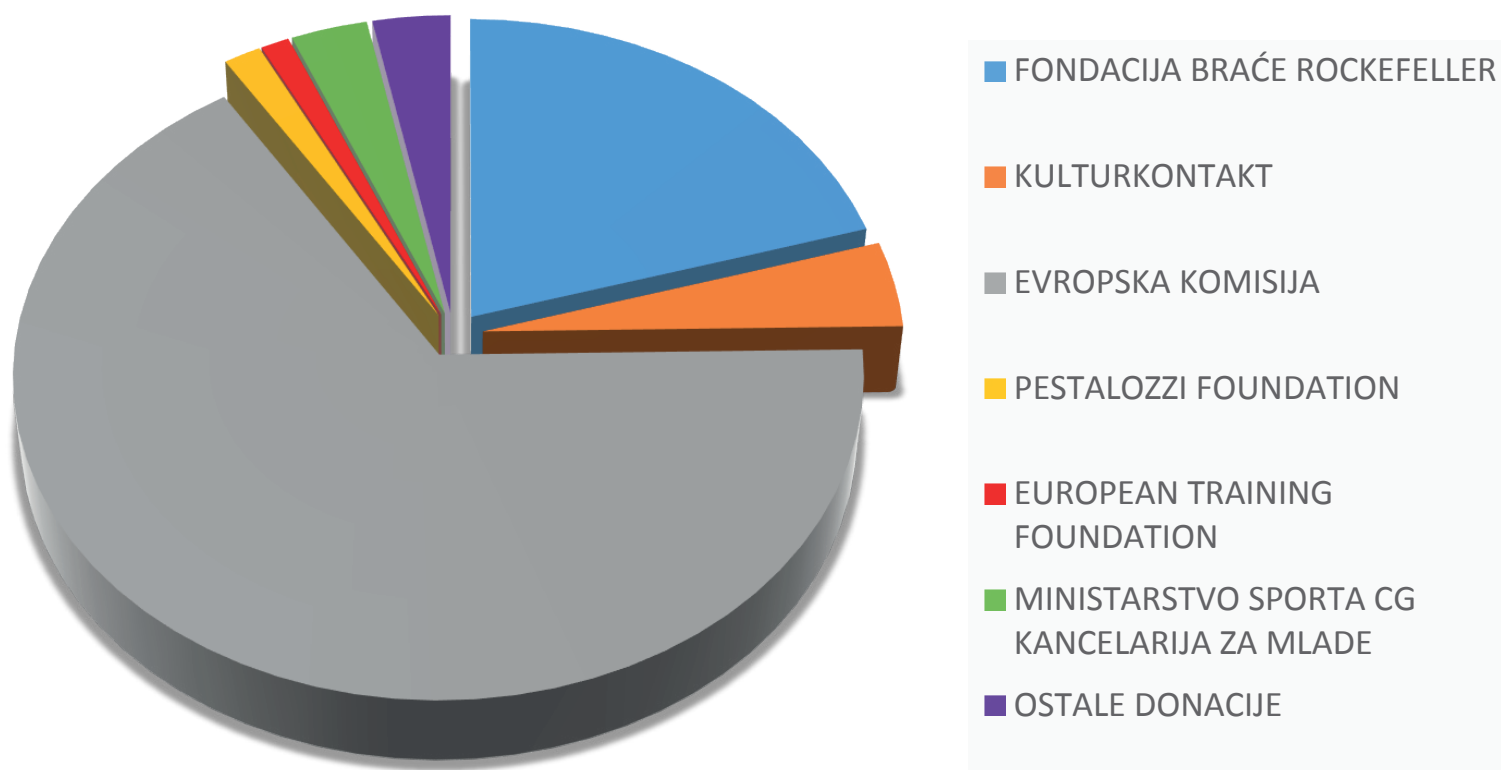
3.4. Caux Scholars Program

Jelena Fuštić je učestvovala u Caux Scholars Programu u Švajcarskoj u periodu od 24. jula- 22. juna. Program pruža multidisciplinarni pristup temama kao što su transformacija konflikta, pomirenje i konceptima tranzicione i restorativne pravde. Jednomjesečnim programom je obuhvaćen i trening o fasilitaciji, organizovanju i učešću u konferenciji "Towards an inclusive peace", kao i sticanje znanja i vještina iz navedenih, ali i mnogih drugih oblasti.

3.5. Briging the gap

Forum MNE je uzeo učešće i na konferenciji "Briging the gap", održanoj u Skoplju 20-21. Septembra 2018. godine, sa ciljem uspostavljanja dijaloga između predstavnika Vlade i omladinskih organizacija u zemljama Zapadnog Balkana. Fokus je bio na temama kao što su: angažman mladih u politici, zapošljavanje mladih, preduzimljivost i "odliv mozgova", lažne vijesti i pomirenje zemalja Zapadnog Balkana. Za uspostavljanje dijaloga korišćeni su inovativni mehanizmi u formi omladinskih političkih laboratorija koje su od velikog značaja za implementaciju politika vezanih za mlade, kako na nacionalnom tako i na regionalnom nivou.

4. FINANSIJSKI PREGLED I PREGLED DONATORA 2018. GODINA



FONDACIJA BRAĆE ROCKEFELLER.....	104657.17
KULTURKONTAKT	22020.24
EVROPSKA KOMISIJA.....	339231.76
PESTALOZZI FOUNDATION	7848.00
EUROPEAN TRAINING FOUNDATION	983.00
MINISTARSTVO SPORTA CG KANCELARIJA ZA MLADE	16028.00
OSTALE DONACIJE	16264.83
UKUPNO	512033.00

5. TIM FORUMA MNE

